

svoje ga duhovnog poziva koje je nastojao živjeti.

Ovaj romansirani dio života patera Takáča predstavlja sasvim sigurno još jednu nit u čvrstim vezama koje već vjekovima postoje po mnogim kulturnim djelatnicima između slovačkoga i hrvatskoga naroda. Ta je povezanost došla do izražaja i na svečanoj i srdačnoj promociji ove knjižice, održanoj 24. rujna 2008. u palači Matice hrvatske u Zagrebu. Slovački i hrvatski posjetitelji promocije gotovo su do posljednjega mjesta ispunili dvoranu te još jednom iskazali veliko poštovanje i ljubav prema pateru Takáču.

Ivan Šestak

Dražen Zetić, *Pomirenja*. (iz pera pisca bezemljaša), Naklada sv. Antuna, Zagreb, 2009, 114 str.

Rukopisna pjesnička proza Dražena Zetića već samim podnaslovom — »iz pera pisca bezemljaša« — na izvjestan način sugerira glavnu piščevu nakanu koju on još eksplicitnije, skoro manifestno, priopćava u svom predgovoru. U ispovjednom tonu autor piše: »Trebalo bi sada okrenuti list... i raskinuti okove, ostaviti ih... Više se ne daju nositi. Druge prošlosti u očima postaju preteške... Pa me zna (ne) biti danima. Sada me raznose ljudi kojima ne znam ni imena, ni ulice... ni boje crjepova pod kojima su nekoć živjeli... Strana su mi njihova sjećanja... ne znam odakle ih vjetar nanio u moju čaršiju...? Otkuda su došli... Izmi-jenilo se! U kasabi ljudi nisu isti. Odrasli. Odselili... Otudili. Ako je neka svadba... malo se skupe, zapjevaju... i odu. Što osta od raje lijepa grada, lijepe čaršije... (...) Preslabašno je jedno pero putujućeg pisca (bezemljaša) da vrati tolike izgubljene živote...« (*O izgnanstvu*)

Kao što vidimo, ovdje je nesumnjivo riječ o prustovskoj namjeri u kojoj se proznoj pjesnička rekonstrukcija jednog vremena ne javlja kao kronološki nego prije svega kao ontološki fenomen; re-

konstrukcija jedne prohujale epohe nije ništa drugo nego re/konstrukcija samoga sebe, potraga za toposom vlastitog bitka. Taj topos dakako nadilazi geografske, domovinske i ovozemaljske koordinate; on je smješten s onu stranu stvarnosnog, te je Zetićevo ispisivanje »običnih dana« i »događanja rastanaka« zapravo potraga za zavičajem duha, pokušaj da se utvrdi protjecanje unutarnjega duševnog vremena kao jedinoga mogućeg odgovora na prolaznost svijeta i stvari. A taj topos duha nije samo jedini mogući odgovor na sve nesreće koje je prouzrokovao rat u Zetićevoj domovini Bosni nego je on i jedino pribježište od novih društvenih odnosa u kojima dehumanizirani pragmatizam sve više potire ono što je ljudsko, intimno i esencijalno — dakle pjesničko! Drugim riječima, Zetić nije nimalo slučajno *bezemljaš*; on je pravi duhovni izbjeglica koji tkivom poetskog teksta pokušava bar malo »zakrpati« svijet koji se raspada, vrijeme koje pješćano curi.

Upravo stoga, a možda pomalo i zbog autorova književnog neiskustva, ovaj rukopis boluje od velike doze sjete, bolećivosti i čežnje. Naravno, ti melankolični obrisi Zetićeva svijeta, ta stalna »ocvalost vremena i ljudi«, nisu samo legitimni nego i neminovni lirski motivi; ipak, pjesnikov neizbalansiran, odveć romantičarski pathos i služenje tradicionalnim književnim instrumentima više ometaju nego razvijaju njegov iskaz. On je u poetičkom, dakle »zanatskom smislu« po-najbolji upravo onda kada autor napušta sentimentalne romantičarske matrice i progovara za nijansu modernije i apstraktnije. Tada nastaju njegovi najbolji tekstovi.

»Zastani. Pogledaj uraru u oči. Što misliš, zašto su kazaljke stale? Izdahnuli su nečiji sni.« (*Oproštaji*)

Ipak, spomenute tradicionalne književne tehnike kojima se Zetić služi, njegovi mimetički motivacijski sustavi, nisu slabost sami po sebi. Oni su upravo i nastali iz autorova hotimičnog napora da

se progovori lako i jednostavno. Ma koliko god je »literariziranje jednostavnosti« i »jednostavno literariziranje« ustvari mač s dvije oštrice, ne možemo ne zapaziti kako je Zetićev tradicionalan izriječ ustvari jedna vrsta njegove osobne poente. Naime taj staromodan književni iskaz na kojem autor toliko insistira javlja se kao prkos vremenu »buke i bijesa« raznoraznih postmoderni i avangardi, kao inat jeftinoj estradizaciji svijeta. Če-

žnja za pathosom nije ništa drugo nego čežnja za katarzom, potreba pjesnika da se svijet ponovno učini nevinim i svetim — kao što autor na jednom mjestu zapisuje: »postoje priče da su gradovi na stijenama postali osvojivi, kao i naši zagrljaji«. U tom smislu Zetiću je onda svaka modernost strana, pa čak i suvišna.

Aras Borić